

# **Digitales Brandenburg**

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

**Christiani Thomasii, Jcti, Regiæ Majest. Borussiæ  
Consiliarii, in Univers. Fridericiana P.P. dictæque Univ. &  
Facult. ibidem Juridicæ Senioris, Introductio In  
Philosophiam Moralem, Sive De Arte ...**

**Thomasius, Christian**

**Halae Magdeburgicae, 1706**

Praefatio

**urn:nbn:de:kobv:517-vlib-5456**

PRÆFATIO.



Solent vulgo in Præfationibus differere de scopo & argumento libri. Id cum jam præstitum sit à me in diversis programmatibus, summaria itē singulis capitibus præmissa Lectori contentatotius Philosophiæ moralis breviter repræsentent; pauca saltem circa diversa judicia quæ de hac methodo meâ, deque Idea amoris rationalis formari possent, monebo. Ac pauci quidem erunt Moralistæ, qui aliter Philosophiam Moralem tradiderunt, nisi secundum catalogum undecim virtutum Aristotelicarum, de quarum imperfectione alibi prolixè egimus. Etsi autem antiquitatis adoratores ne tantillum quidem timeam si omnino dicta methodus mea nova & inusitata esset; tamen ea hujusmodi etiam est, ut nec plane nova ea possit haberi, nec quod eam ab alio quodam mutuatus sim, accusari queam. Nam in Ethicâ sua Geulingius virtutum Aristotelicarum nullam rationem habuit, & in Germania nonnulli Professores celebres cujusdam Academiæ in libellis Ethicis suis Amorem fundamenti loco statuerunt. Imo inter ipsos etiam

orem  
ione  
mpe-  
RIN-  
si a-  
testi-  
tatis  
o bu-  
xtre-

SIUS.

PRÆ-

PRÆFATIO.

etiam Aristotelicos quidem è fontibus Amicitiae officia & debita humani generis derivaverunt. Facile tamen aliquis deprehendet, Philosophiam hac morali nostra cum his Authoribus collatâ, quod absque jactantia & vanâ gloriolâ affectatione hunc librum pro meo venditare possim, meamque & ipsorum methodum insigniter discrepare.

2. Conceptum quem per totum librum de amore rationali formavi, nequaquam prætendam, ut vel omnibus vel plerisque placeat, nam hoc ipso significarem quod eum non instituerim secundum regulas sapientiae; nec operæ pretium existimo, omnes censuras, quibus is impeteretur, refutare; (Nam hominum & sermonibus & nonnunquam etiâ calamitatibus sua libertas relinquenda; sed tantum monebo cujusmodi homines idoneos censeam, qui de hac Philosophia morali nostrâ judicent, deque duabus præcipuis censuris, quæ imminere forte videntur, nonnulla annotabo. Tria sunt hominum genera: Homines irracionales seu Bestiæ, Homines, sive sapientes & virtuosi, denique Christiani. Primum enim plerique homines, pro dolor, hærent in bestialitate, alii magis, alii minus, & in horum usum hæc Philosophia nostra moralis scripta est,

ut

PRÆFATIO.

ut ex hoc miserrimo statu eripiantur, ac  
beatitudo amoris rationalis, quo in veros  
homines demum efformentur, ipsis repræ-  
sentetur. Atque hi vel adolescentes sunt, &  
institutione egent, non sunt igitur admo-  
dum idonei ad censendos ac dijudicandos li-  
bros, sed operam eos dare oportet, ut quæ-  
cunque non deprehendat rationi adver-  
sa grato animo accipiant, etsi non sint ad gu-  
stum suum, facile enim intelligent, gustum  
suum maximam partem esse corruptum.  
Vel profecta jam sunt ætate, qui si Ethicam  
meam non legent, ægre non feram, neque  
enim ipsis destinata est, cum sciam vires  
humanas excedere, ut homo grandævus,  
adhuc bestia è statu brutalitatis eripiatur. Sin  
legant eamque ut chimæricam velint per-  
stringere, æque eis licet, nec ideo me move-  
bo, cum eorum judicia omnia mihi æque  
videantur absurda ac ebriorum. Quomodo  
enim bestia haberet sensum & reflexionem  
hominis? Jam igitur prævideo, in omnibus  
statibus plerosque qui librum meum legent,  
dicturos, non dari hujusmodi amorem ra-  
tionalem, ut descripserim, sed in futurâ vitâ  
eum esse expectandum; adeoque impru-  
denter me egisse, dum multa juventuti tra-  
diderim de Summo bono temporali; quod

PRÆFATIO.

obtentu tamen sit impossibile. Sed hos oratos velim, ut omnes saltem Gentilium viros honestos atque prudentes, ut Senecam, Ciceronem, Pomponium Atticum, Agricolam &c. sibi proponant, & ex eorum Vitis aut libris discant hos omnino amorem rationalem finon in sumo, tamen in aliquanto gradu percepisse ac possedisse. Et dolendum certe est, nos appellari Christianos, nec humanitatem tamen adhuc attigisse; eosque quos inter nos reliquis exemplum vitæ Christianæ præbere oporteret, maximã partem non solum vivere ut bestias, sed simplices etiam atque tyrones ad proprium exemplum remittere, ut ex eodem sibi forment conceptum virtutis, cum eorum corda sint delubra voluptatis, ambitionis & avaritiæ. Ita vero latissime grassatur hæc imaginatio, hunc esse virum honestum ac virtute præditum, qui se contineat ab his flagitiis, quæ puniri à carnifice vel à Magistratû soleant, quantumvis alioqui sit invidus, crudelis, fraudulentus, superbus, immisericos. &c. Humanas has esse infirmitates, à quibus in hac vita nemo, ne Christianus quidem, liberari queat. Et qui aliud sibi persuadeant, vel juventutem aliud quid doceant, & ad vitam secundum virtutem instituendam exhorten-

PRÆFATIO.

tentur, homines esse vertiginosos & hypocritas. Quam aperte autem hæc Christianorum sic dictorum multitudo ab Ethnicis pudore perfunditur & bestialitatem suam hæc doctrinâ prodit, tam non sunt formidandæ nobis hujusmodi bestiarum censuræ.

3. Benedictus sit DEUS, quod adhuc inter homines, imò inter veros Christianos vivimus, quantuscunque sit eorum numerus, qualiscunque existimatio. Utrique perspicue intelligent, quod de Virtute veroque Amore non scripserim hyperbolice. Utrique intelligent quod rationem & revelationem non confuderim, sed eatenus saltem virtutem descripserim, quatenus ea viribus naturalibus obtineri potest. Quare nec adolentes alique quos Divina clementiâ mature è bestialitate in statum Christianismi transtulit, se scandalizabunt, si reperient, quod in definiendo amore rationali, exilius (ut ipsis quidem videtur) rem exposuerim, eaque tanquam virtuosa & perfecta venditaverim quæ respectu charitatis Christianæ & abnegationis sui meri defectus existimari debent. Scandalum eorum mox cessabit, si considerabunt, quod mihi non proposuerim, ut ex Auditoribus meis Christianos, sed homines

## PRÆFATIO.

effingerem. Vocatio mea longius sese non extendit, & me ipsum in Christianismo non doctorem sed tyronem adhuc profiteor. Sed DEO vitam, sanitatem & vires mihi largiente constitui, Philosophiâ mea absoluta, in peculiari tractatu ostendere, quod in scriptis meis Philosophicis omnibus nil aliud docuerim, nisi quod cum sacra Scriptura, quando ea de sapientia philosophicâ deque Virtute loquitur, consentiat, & qua ratione defectus in naturali sapientia & virtute philosophica occurrentes è divina verorum Christianorum sapientiâ supplendi sint. Tribus verbis: Veram Philosophiam manuductionem quidem & invitationem ad Theologiam esse oportere, sed per se insufficientem esse ad Theologiam assequendam.

4. Cæterum memini me superiori mercatu hyberno Lipsiensi publicè promisisse indagationem animorum & cogitationum hominum, nec cessabo hanc notitiam suo tempore, DEO volente, publicare. Oportet autem Ethicam ejus esse fundamentum, in quâ necesse est ut homo seipsum prius cognoscat, antequam alios explorare incipiat, & Praxis potissimum Philosophiæ moralis seu Remedium amoris irrationalis ostendet, quænam axiomata fun-

fund  
in hâ  
de di  
bus  
Intro  
in g  
men  
dem  
hab  
nefa  
men  
rum  
mec  
tis in  
rei f  
ne, c  
men  
plac  
quic  
coxi  
loqu  
acer  
Th  
etfi  
me  
tent  
spe  
rebr  
cor  
ejus  
nec  
præ  
etic  
nor  
ran  
tier  
ent

## PRÆFATIO.

fundata hîc à me expectanda sint, etsi ea quoque, quæ jam in hâc Introductione ad Philosophiam moralem in Capite de distinctis gradibus amoris particularis, in annotationibus passim interspersi, item quæ in summissa dedicatione Introductionis hujus de quatuor Affectibus principalibus in genere disserui, Lectori neutri parti obnoxio fundamentum doctrinæ meæ sufficienter ostendent. Nuper quidem omnes eruditos provocavi, ac professus sum, si quid haberent, cujus me circa artem à me promissam, commonefacerent, ac si problemata quæ ibi proposui, è fundamento resolverent, tum me velle esse obligatum, ut ad eorum dubia respondeam. Jam sperassem si quis hoc in negotio mecum vellet disceptare, Virum certe futurum fundamentis in Philosophiâ morali bene instructum, sed longe alius rei fuit eventus, intellexi enim non sine ingenti admiratione, cum superioribus diebus Mensis Martius Colloquiorum menstruorum curiosorum Lipsiâ mihi missus esset, Autori placuisse, ut & hîc mihi insultaret, & Specimen meum satis quidem subdolè, sed satis etiam stupide perstringeret. Concoxi haftenus patientissime, dum sub initium præcipue colloquiorum suorum menstruorum, & aliis passim in locis me acerbius, & ita interdum tractat, ut major agrestia à rustico Thuringiaco non posset expectari. Imo me non commovi, etsi Colloquiis suis manifestum libellum famosum contra me inseruit, eumque ad majorem mei ignominiam juxta intentionem suam in linguam vernaculam transtulit. Adeoque sperassem ut hac patientiâ mea eum ita disponerem, ne in rebus captum suum transcendentibus simplici suo judicio coram orbe erudito se amplius prostitueret; cum colloquia ejus universâ doceant Virum esse multæ quidem lectionis, nec in historicis & antiquitate sua laude defraudandum; sed præter hæc in Philosophia reali tam Theoreticâ quàm Practica paucissima intelligere ac didicisse, sed si in ea incidat, non melius quam apertum Sophistam rationari, atque ignorantiam suam omnium oculis exponere. Video autem patientiam non semper sufficere ad hominem umbratili sapientiâ tumidum intra limites continendum, medium itaque



## PRÆFATIO.

excogitare cogor, quo ipsi lascivia parum excutiatur, nec  
necesse tamen habeam tempus aliquod ordinariis meis ne-  
gotiis suffurari, cum eoque eiusque similibus scriptis reci-  
procis non necessariis contendere. Ita vero proderit, ut Au-  
ditorum meorum alicui qui mediocriter saltem Logicam  
meam comprehendit, imponam hoc negotium, ut hunc  
Martium ejus juste refutet, ne quod hactenus fecit, porro  
sapere sibi videatur, atque ut hi qui jam super miseras ejus  
censuras exultarunt cognoscant, gaudium suum intempe-  
stivum & sine fundamento fuisse. Is Deo volente ipsi ex pro-  
priis colloquiis demonstrabit, omnia ea quæ hactenus de  
eo scripsi vera esse nec ex affectibus scripta. Is ei ostendet  
quod in Dubiis & Censuris suis in mense Martio de me pro-  
positis ejusmodi sophismata & soloecismos contra Logicam  
commiserit, ut si quis ex discipulis suis idem perpetrasset,  
juxta morem in scholis trivialibus introductum meruisset  
ex prima in secundam vel tertiam classem promoveri. Is  
sufficienter ei demonstrabit, quod Problemata à me pro-  
posita levisime & indecenter resolverit; Tam æquus au-  
tem, spero, erit Dominus Magister, ut patientiam aliquam  
adhibeat, si Auditor meus refutationem hanc non illico  
publicabit; Neque enim necesse est, ut propter has nugas  
horis suis ordinariis quas studiis destinavit, quicquam de-  
curtet, sed sufficiet, si horas saltem succisivas quas alii ju-  
venes oblectamentis variis consumunt, isti responsioni tri-  
buat. Spero certe hanc refutationem, vel ante nundinas  
autumnales vel his imminentibus absolutam iri. Sat cito,  
si sat bene. Dominus Magister interea evolutione sui Vade-  
mecum & libellorum Syllogisticorum similiter ad hanc re-  
futationem eò melius sese præparare poterit, & à Correspon-  
dentibus suis subsidia emendicare, quemadmodum Sophis-  
mata sua rectius defendere, ac problemata à me proposita  
aliter & melius quàm fecit resolvere, aut imposterum ta-  
cere valeat, id quod eum humane ac sincere  
admonitum volo.

PHILO-